

UX & Security rules

Standardi u razvoju proizvoda

Uvod

Dokument služi kao vodič za razvoj svih proizvoda naše firme. Bilo da je u pitanju sajt/cms ili enterprise sistem, proizvod mora da zadovoljava određene standarde kako bi zadovoljili očekivanja klijenta.

U dokumentu su opisani koraci u postizanju tog cilja. U stavka su opisane obavezne procedure u razvoju koje se tiču UX-a kao i bezbjednosti proizvoda.

Sadržaj

Uvod	1
Sadržaj	1
Opšta pravila	2

Front end pravila	4
SEO Optimizacija	6
Mobile Development Pravila	7

Opšta pravila

1. Uvesti kao standard loading spinner i *disable* dugmeta nakon što je kliknuto na njega. Ova funkcionalnost se tiče svih formi i dugmića na sajtu.

Slika 1. Primjer loader-a na digme

2. Nakon odgovora servera (na submit forme) neophodno je odraditi *enable* dugmeta i ukloniti loader.
3. Hendlovati *error 500* odgovor sa servera odgovarajućom porukom.
4. Validirati sva polja gde je required polje da ne može da prođe space (prazan prostor).
  - a. Link za dokument sa validacijama i regexima
5. Napraviti labelu za svako input polje u formi i napraviti da klik na istu radi fokus na polje.
  - a. Ako ne prikazujemo labelu koristiti aria-label

```
<label for="input">Labela</label>  
<input type="text" name="input" id="input">
```

Slika 2. Primjer labele za input polje

6. Labela koja ukazuje na obavezno polje mora sadržati * na kraju.
7. Omogućiti logičan prelaz kroz polja forme na *TAB* i submit forme na *ENTER*.
8. Obratiti pažnju na Spelling i Gramatiku i to:
  - a. Samo prvo slovo rečenice je veliko
  - b. Korišćenje naših slova je obavezno
  - c. Ako naslov ima više reči samo prvo slovo prve reči je veliko (Početna strana, a ne Početna Strana)
9. Handleovati naša slova (čćšđž) kada se unose u formu, baza podataka mora podržavati naša slova.
10. Validirati format fajla koji se uploaduje u formi, validacija se radi i na frontu (html) i na back-u
  - a. Uglavnom je dovoljno .pdf, .doc, .docx i .txt osim ako nije traženo drugačije

- b. Za slike podržati .jpg, .jpeg, .png osim ako nije traženo još nešto
- 11. Validirati veličinu fajla koji se uploaduje u formi, validacija se radi na back-u (Validator). Ova stavka je jako važna jer je to najčešći upad hakera u sistem.
  - a. 5mb ograničenje na običnim sajtovima osim ako nije drugačije naglašeno
- 12. Pisati jasne i sugestivne placeholder (Primjeri):
  - a. Vaše ime, Vaša adresa, Vaša poruka, itd.
  - b. Unesite Vaše ime, Unesite Vaše ime, Unesite Vašu adresu, itd.
  - c. Marko Marković, Ivan Ivanović, itd.
- 13. Prikazivati adekvatne poruke prilikom akcije korisnika (submit akcije), bilo da je uspješno izvršena (success) ili je došlo do greške (error) a da pritom poruke budu centralizovane tj. da se iste prikazuju kroz cijeli proizvod.
- 14. Pisati jasna (centralizovana) obaveštenja koja su gramatički ispravna:
  - a. Obavezna polja
    - i. Polje je obavezno!
    - ii. Polje ne može biti prazno.
  - b. Ograničenja
    - i. Maksimalni broj karaktera je X.
    - ii. Minimalni broj karaktera je Y.
    - iii. Broj karaktera mora biti manji/veći od X.
    - iv. Morate unijeti X-Y karaktera.
    - v. Maksimalna veličina slike/fajla je X.
  - c. Ograničenje formata
    - i. Dozvoljeni formati su x, y, z.
- 15. Vršiti proveru duplikata unutar baze za unique polja (email, korisničko ime)
  - a. Unique polja u bazi bi trebalo da budu case insensitive > MARKO = maRko, EMAIL@EMAIL.COM = email@email.com
  - b. Lozinka mora da bude case sensitive > password != pAsSwoRd
- 16. Standardizovati *Copyright footer* u administraciji – mora pisati **tekuća godina** i Amplitudo
- 17. Kada se prilagođava template Admin panela obratiti pažnju da sekcija iznad navigacije ne ostaje kao na template-u, Concept, Admin Lite, Home itd. U tom delu staviti *logo* ili text *naziva kompanije* i linkovati sa Frontom radi lakše navigacije administratora. Otvarati Front u novom tabu.
- 18. Validirati broj karaktera koji se prikazuje na stranama, zavisno od dizajna da to bude 30-100 karaktera, bilo da je opis ili naslov neke sekcije na sajtu. U suprotnom će se dizajn poremetiti ako klijent unese veliki tekst u administraciji.

HOME

Slika 3. Primjer naziva projekta u administraciji

19. U zavisnosti od projekta ograničiti opcije koje nudi text editor. Često se desi da *html* kod koji čuva editor krši dizajn. (ugasiti dodavanje slike ako ne treba, maknuti formatiranje boje teksta, fontove ugasiti). U većini slučajeva dovoljno je staviti **bold**, *italic* i *liste*. Samo po potrebi uključivati ostale opcije.
  - a. Onemogućiti dodavanje klasa od strane editora jer nam to prouzorkuje probleme sa fontom i otežava pridržavanje originalnom dizajnu
20. Data tabele u administraciji prevoditi na naš jezik ako je u pitanju klijent iz Crne Gore.
21. U data tabelama prikazivati podatke po redosledu najnoviji-ka-najstarijem (order DESC).
22. Prikazivati jedan-dva reda teksta sa ... u tabelama koje služe kao preview celog unosa da se ne bi remetio izgled tabele i da svi redovi budu iste visine.
23. U slučaju brisanja prikazati konfirmacioni popup ukoliko se ne radi o soft delete-u gde možemo da aktiviramo naknadno obrisanu stavku
  - a. Idealno bi bilo da i u slučaju soft delete-a radimo proveru sa konfirmacionim popup-om za svaki slučaj
24. Stripovati html tagove kada se koristi text editor da ne bi html tagovi ulazili u ukupan broj karaktera koji može da se unese i da se ne bi prikazivali u preview na admin delu u tabelama
  - a. Regex podsetnik: `preg_replace('/(<.+?>|<.+<)/', '', $text);`
25. Proizvod ne smije imati broken linkova niti nepostojećih slika.
26. Standardizovati JSON response
27. Raditi error handling na backu, vraćati odgovarajuće odgovore za statuse 200,201,404,403 ...
  - a. <https://www.restapitutorial.com/httpstatuscodes.html>

Frontend pravila

1. Staviti *hover* i *active* state na linkove i dugmiće.
2. Handleovati izgled *kursora* tako da ako je link ili klikabilni segment staviti *pointer*, ako je slajder staviti *grab*, ako je tooltip staviti *help*.
3. Handleovati različite veličine slika
  - a. Istražiti **srcset**
  - b. 2x, 3x veličine slika postavljati za retina displays
4. Učitavati nekoliko veličina slika za različite uređaje da bi izbegli crop-ovanje i spora učitavanja
5. Kompresovati slike

6. Handleovati veličinu fontova.
7. Linkovati broj telefona, email adresu u `<a href>` tagovima kao i adresu (ukoliko nema vidljive mape na sajtu).
8. Ukoliko se radi landing page staviti **scrollspy**.
9. Ukoliko se radi website sa više strana staviti active indikator u navigaciji u zavisnosti od stranice na kojoj se nalazi korisnik.
10. Eksterne linkove otvarati u novom tabu target _blank.
11. Slideri – omogućiti svajpovanje na slajderima.
12. Napraviti custom 302, 404, 500 stranice koje će se slagati sa dizajnom.
13. Validirati HTML i CSS
  - a. <https://jigsaw.w3.org/css-validator/validator>
  - b. <https://validator.w3.org/>
14. Kada imamo eksterne linkove sa target=" _blank" treba da se doda i rel="noopener norereferrer" (dovoljno je samo noopener ako nećemo da supportujemo starije Firefox browsere).
15. Proveriti konzolu, ne smije biti ni poruka ni grešaka.
16. Koristiti woff/woff2/ttf fontove.
17. Izbegavati inline css.
18. Koristiti vendor css prefixes.
19. Koristiti lintere za CSS, JS, HTML, kod ne sme da ima greške.
- 20. Lista browser verzija koje moramo da podržimo :**
  - a. Desktop**
  - b. Mobile**
21. Težina svake stranice treba da bude najviše **1MB**.
22. Google Page Speed bi trebalo idealno da prikazuje 90/100 za svaku stranicu.
23. Ako imamo paginaciju na stranici rel="prev" i rel="next" treba da postoje da bi se znalo da je sadržaj sa straničenjem.

SEO Optimizacija

1. Implementirati Google Analytics kod na sajtu.
2. Dodati tag koji ukazuje na canonical link.
3. Dodati robots.txt fajl u kojem su svi search engines omogućeni.
4. SEO friendly linkovi svuda na sajtu
5. Sitemap ubaciti na sajt
6. Minifikovati js (<https://javascript-minifier.com>) i css (<https://cssminifier.com/>).
7. Optimizovati slike tako da budu manje od **100KB**.
8. Dodati **alt** atribut na svaku sliku, polje mora biti editabilno u administraciji, za dinamičke slike generisati od ključnih reči a za fiksne stavljati u *html* kodu. Važno napomenuti:
  - a. Search engine ne čita slike, čita samo alt tagove
  - b. 50-55 karaktera se obično stavlja
9. Dodati JSON šeme u head (Primjeri):
  - a. <https://moz.com/ugc/getting-the-most-out-of-schemaorg-microformats>
  - b. <https://search.google.com/structured-data/testing-tool/u/0/>
  - c. <https://jsonld.com/>
10. Share (npr. Facebook) funkcionalnost u svim blog postovima zajedno sa tagovima u <head> dijelu.
11. Recaptcha na formama (<https://www.google.com/recaptcha/intro/v3.html>).
12. Dodati sve neophodne meta tagove
  - a. Title
    - i. Optimalni format za title Primary Keyword – Secondary Keyword | Brand Name
    - ii. 50-60 karaktera
    - iii. Unique title za stranice
  - b. Content-Type
  - c. Description
    - i. Do 160 karaktera se prikazuje na Desktop, oko 130 na telefonima, pojavljuje se na Search
    - ii. Treba da bude unique za svaku stranu
    - iii. Treba da sadrži keywords
    - iv. Canonical tag
  - d. Open Graph tags
  - e. Twitter cards

- i. <https://warfareplugins.com/open-graph-tags-twitter-cards-rich-pins/>
- f. Viewport za responsive prikaz
- g. Keywords – više nije obavezan, ne utiče na ranking, ali ne smeta
- h. Smisleno koristiti Heading tagove
  - i. H1 – Naslovi
  - ii. H2 – Podnaslovi
  - iii. Uglavnom ići do h4, osim ako se ne radi o nekoj tehničkoj dokumentaciji

Mobile Development Pravila

1. Supportovati ili disable-ovati landscape mode
2. Handleovati situaciju kada nema interneta kod aplikacije koja zahteva internet
3. Prikazivati smisljena obaveštenja u slučaju grešaka, ne generičke poruke
4. Standardizovati error handling na IOS i Android uređajima
5. Supportovati dark mode ili onemogućiti dark mode
6. Na početku samog razvoja aplikacije povezati Firebase Crashlytics i Analytics radi lakšeg uvida u uzroke crash-eva
  - a. Prilikom izbacivanja na APP store/Play store praviti novi Firebase za produkcionu aplikaciju
7. Keyboard behaviour
  - a. Omogućiti prelaz na novo polje unutar forme klikom na odgovarajuće dugme na tastaturi
  - b. Koristiti odgovarajuće tastature za odgovarajuće inpute(email, phone, number...)
  - c. Zatvarati tastaturu klikom van nje
  - d. Za IOS kao predlog može da se koristi biblioteka : IQKeyboardManagerSwift
8. Kod input polja za lozinke stavljati toggle visibility button sa aktivnim i neaktivnim stanjem
9. Koristiti alate za prevod statičkih stvari u aplikacijama da bi izbegli probleme sa različitim prevodima na različitim platformama
10. Koristiti regex formate za input polja i koristiti proverene regexe da bi smanjili vreme testiranja tih common stvari
11. Validacione greške pisati u skladu sa dokumentom koji generišu POs
12. **Predlog za diskusiju** : UI da se radi pre funkcionalnosti

a. Prednosti

- i. Težak je i zahteva dosta vremena i bolje da se radi na početku razvoja
- ii. Može da se odradi dizajn review relativno rano i pre funkcionalnog testiranja
- iii. Lakši testing UI komponenti i manja potencijalna šteta za vreme bugfix-a
- iv. Klijent može da ima uvid u aplikaciju u svakom momentu

b. Mane

- i. Ne poštuje se DDD
- ii. Ruši trenutni princip rada